GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 34282
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34282 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (2×50) – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

השאלות

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על שתיים מן השאלות 1–3.
ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 50 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

1. עקרון הגבלת השלטון

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מותר לבקר, לא לפטר)

הציגו את העיקרון הדמוקרטי: הגבלת השלטון.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(50 נקודות)

2. תפקידי הממשלה: קביעת מדיניות וביצועה, חקיקת משנה

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מותר לבקר, לא לפטר)

הציגו שניים מתפקידי הממשלה:

קביעת מדיניות וביצועה

חקיקת משנה

הסבירו כיצד אחד מן התפקידים האלה בא לידי ביטוי בקטע.

3. אי־תלות הרשות השופטת

(50 נקודות)
(ראו בנספח: מותר לבקר, לא לפטר)

הציגו שני כללים המבטיחים את העצמאות (אי תלות) של הרשות השופטת.

הסבירו כיצד אחד מן הכללים האלה בא לידי ביטוי בקטע.

(50 נקודות)

נספח – הקטעים

מותר לבקר, לא לפטר

משפט ידוע אומר: "כוח נוטה להשחית, וכוח מוחלט משחית באופן מוחלט". הניסיון של האנושות מלמד שמי שחושש לחירותו - וכולנו צריכים לחשוש לה כל הזמן - חייב לוודא שבידיים מעטות לא יצטבר כוח רב מדי. זו תורת הדמוקרטיה "על רגל אחת".

על בסיס תפיסה זו צמח גם הרעיון של חלוקה לכמה רשויות שלטוניות נפרדות כדי למנוע צבירת כוח שלטוני במקום אחד. יתר על כן, כל רשות מתומרצת להתערב בענייני הרשויות האחרות ולבקר את מעשיהן. בדרך זו נוצרת מערכת של איזונים ובלמים שבאמצעותם הרשויות השונות מפקחות זו על זו ואף משתפות פעולה ביניהן. כלומר בניגוד לעמדה הרווחת היום כי על כל רשות לעסוק רק בענייניה (השופטים ישפטו, המחוקקים יחוקקו, והרשות המבצעת תבצע), הציפייה הדמוקרטית הפוכה. שלוש הרשויות חייבות להתערב זו בענייניה של זו מתוך הבנה שכך אנו האזרחים נהיה מוגנים מסכנת הדיקטטורה.

לכן כאשר בוועדת החוקה של הכנסת הופנו כלפי היועצת המשפטית לממשלה שאלות ביקורתיות מצד חברי כנסת, זו הייתה התנהלות לגיטימית. הכנסת אמורה לפקח על היועצת המשפטית ולבקר את מעשיה כמו שהיא עושה בנוגע לשאר בעלי התפקידים ברשות המבצעת וברשות השופטת, וכמו שרשויות אלה אמורות לעשות בנוגע לכנסת עצמה. זימון היועצת המשפטית לישיבה והדרישה ממנה לענות על שאלות, בדיוק כפי שהיא עצמה מבקרת את הממשלה ואת הכנסת ודורשת מהן תשובות, הם פעולות דמוקרטיות לעילא ולעילא, אם כי ראוי שתרבות הדיון תהיה מכבדת וללא הטחת עלבונות.

גם הציבור הוא חלק ממערכת האיזונים והבלמים בדמוקרטיה ומותר לו לומר את דעתו אפילו באופן חריף ונוקב. כל עוד הבעת העמדה אינה מתבטאת בהסתה, ראוי ואף רצוי לומר אותה.

עם זאת, כשמדובר באיזונים ובלמים בין הרשויות אין הכוונה להתערבות בעבודה המהותית של רשות זו או אחרת אלא רק בנוגע לסמכותה. לדוגמה הרשות המבצעת אחראית לניהול ענייני המדינה באמצעות גיבוש תוכניות והקצאת משאבים למימושן בתחומים כמו תרבות, חינוך, ביטחון פנים ועוד. דוגמה אחרת היא בנוגע למערכת המשפט - בכל הערכאות השיפוטיות שלה מתקבלים פסקי דין, וחשוב שרשויות אחרות לא יוכלו לבטל את ההכרעות המשפטיות. אסור לאנשי הרשות המבצעת או המחוקקת להתערב בתוכן של ההכרעות המשפטיות, אלא רק בכללי השיפוט.

אסור לשום רשות להיכנס לנעלי רעותה אלא רק לוודא שהן במידה הנכונה.

(מעובד על פי: י' אלבשן, "מותר לבקר, לא לפטר", ynet, 19/11/2024)

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics